

ΑΝΡΩΠΙΝΟΣ ΠΟΝΟΣ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΝΑ – ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Ο ανθρωπίνος πόνος είναι ένα διαχρονικό πρόβλημα που απασχόλησε έντονα τη διανόηση από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Πρόκειται για ένα δυσάρεστο συναίσθημα που επηρεάζει την ψυχή και το σώμα. Όσο και να προσπαθήσει κανείς να ζήσει μέσα στην αυταπάτη της ναρκισσιστικής του επιβεβαίωσης και να ελέγξει τη ζωή του δεν μπορεί να αποφύγει την ωμή αλήθεια του πόνου και τη φθαρτή πραγματικότητα της φύσης του.

Την ώρα που εμείς πίνουμε εφνουχασμένοι τον καφέ μας κάποιοι συνάνθρωποί μας βρίσκονται κατάκοιτοι στα κρεβάτια ή στα ράντζα των διαδρόμων Νοσοκομείων αγωνιώντας για την έκβαση της κλονισμένης σωματικής υγείας τους. Άλλοι, που υποφέρουν από ψυχιατρικά νοσήματα, τα οποία πολλαπλασιάστηκαν στη χώρα κυρίως μετά την οικονομική κρίση, προσπαθούν να επιβιώσουν με την χρήση ηρεμιστικών και αντικαταθλιπτικών φαρμάκων, που ευτελίζουν και καθιστούν ανενεργό τον βίο τους.

Το πρόβλημα του σωματικού και του ψυχικού

πόνου γίνεται οξύτερο σε χρόνιες και ανίατες ασθένειες ιδίως όταν αυτές αφορούν μικρά παιδιά. Σε τέτοιες περιπτώσεις υποφέρουν όλα τα μέλη της οικογένειας του ασθενούς, καθώς βιώνουν ένα πραγματικό καθημερινό μαρτύριο για το αγαπημένο τους πρόσωπο που πάσχει, στο οποίο αδυνατούν να προσφέρουν βοήθεια. Κανένας δεν μπορεί να υποκαταστήσει και να πάρει επάνω του τον πόνο του πάσχοντα όσο και να το θέλει. Πρέπει να τον υποφέρει μόνος του.

Οδυνηρότερος και αβάστακτος είναι ο πόνος εκείνων που χάνουν ξαφνικά ένα προσφιλέστερο πρόσωπο. Η διαχείριση μιας τέτοιας κατάστασης για παροχή βοήθειας και στήριξης στους πληγέντες είναι δυσχερής και πολλές φορές απρόσφορη. Κάποιοι αναπτύσσουν το αίσθημα της Θεοδικίας. Τα βάζουν με το Θεό για το κακό που τους βρήκε, καθώς δεν το απέτρεψε με την παντοδυναμία Του, απελπίζονται και χάνουν την πίστη τους. Υπάρχουν όμως και εκείνοι που καταβάλλουν προσπάθεια να υπερβούν τον πόνο τους με την προσευχή, την μελέτη σχετικών παρηγορητικών βιβλίων και την συμμετοχή τους στην μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας. Αυτή η επιλογή βέβαια απαιτεί υπομονή, [«η θλίψις υπομονήν

κατεργάζεται» κατά τον Απ. Παύλο], και αυθυπόβραση. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Ντοστογιέβσκυ: «ένα πράγμα μόνο φοβάμαι στη ζωή μου, μήπως δεν φανώ αντάξιος του πόνου μου».

Σε τέτοιες δύσκολες στιγμές αν θέλουμε να συμπαρασταθούμε στους πονεμένους δεν χρειάζονται λόγια παρηγορίας και κηρύγματα όπως π.χ. «έτσι ήθελε ο Θεός και πήρε το αγγελούδι σας ή του έδωσε την αρρώστια για να φέρει εσάς κοντά Του κλπ». Ο Θεός είναι αγάπη και πάσχει μυστικώς και ο ίδιος με τους υποφέροντες, όπως υπέφερε το μαρτύριο του και ο Χριστός. Το πρόβλημα του κακού στον κόσμο είναι άλλων σκοτεινών και ανεξερεύνητων δυνάμεων, που δεν μπορούν να ερμηνευθούν από τον πεπερασμένο νου ανθρώπου. Το μόνο που απομένει να κάνουμε είναι να σταθούμε σιωπηλοί με αγάπη στον συνάνθρωπο μας και να τον ακούσουμε με συμπάθεια, να δείξουμε πως νοιαζόμαστε ειλικρινά για αυτόν, στηρίζοντας τον πηκτά με την άοκνη παρουσία μας, όσο περισσότερο μπορούμε. Αυτή η έμπρακτη στάση μας μπορεί να ρίξει βάλαμο στην πληγωμένη του ψυχή.

Η δικτατορία της αμάθειας

Αιμιλία Καραλή

Η μόνη ιστορική «αλήθεια» που διδασκόταν στα σχολεία ήταν η πίστη πως είμαστε ανώτεροι, πως μας μισούν, πως προσπαθούν να μας πάρουν την ιστορία. Το «γιατί» όλες αυτές οι συνωμοσίες και επιβουλές είχε την «αυτονόητη» και ανόητη απάντηση: «Είμαστε οι καλύτεροι».

«Η ημιμάθεια είναι χειρότερη από την αμάθεια» λέγαμε κάποτε προκειμένου να επικρίνουμε όσους προσπαθώντας να φανούν ειδήμονες χρησιμοποιούσαν θραύσματα γνώσεων, στερεότυπες φράσεις αντλημένες από λαϊκά περιοδικά ή, στην πιο προχωρημένη τους εκδοχή, τις περιλήψεις από οπισθόφυλλα βιβλίων. Οι ημιμαθείς αντιμετώπιζονταν με χλευασμό και αποτελούσαν παραδείγματα προς αποφυγή.

Σήμερα όμως υπάρχει μια σημαντική «ανθρωπολογική μεταβολή», όπως επεσήμανε πριν μερικά χρόνια ο Ιταλός οικονομολόγος και φιλόσοφος Γκουίντο Βιάλε. Εισήγαγε λοιπόν τον όρο «δικτατορία της αμάθειας» προκειμένου να αναφερθεί στην κατάσταση που επικρατούσε στην Ιταλία του Μπερλουσκόνι. Ως θεμελιώδη χαρακτηριστικά της θεωρεί την αλαζονική πίστη ότι οι Ιταλοί είναι ανώτεροι από οποιονδήποτε άλλον λαό μόνο και μόνο επειδή είναι Ιταλοί· την διαπαιδαγώγηση των πολιτών με τον τηλεοπτικό πολιτιστικό πολτό· την κυριαρχία των διαδικτυακών μέσων αντί της μελέτης· την δογματική προσκόλληση σε «ιερά κείμενα» ακόμη κι αν δεν έχουν διαβαστεί από τους υπερασπιστές τους και την απουσία πλέον ενός σοβαρού πολιτικού αντίπαρου στην νεοφιλελεύ-

θερη κυριαρχία της «αγοράς».

Οι διαπιστώσεις του Ιταλού διανοητή μπορούν να συμβάλουν και στην κατανόηση της πολιτικής και πολιτιστικής κατάστασης που χαρακτηρίζει ένα μεγάλο τμήμα των Ελλήνων σήμερα. Η αμάθεια, που μετατρέπεται σε σύνθημα με «εθνικό» περιεχόμενο και σε βάρβαρες και αισθητικά γελοίες πρακτικές, εμπνέει όλο και περισσότερους ανθρώπους στον τόπο μας. Η βαθιά μελέτη της ιστορίας μας και της αντίστοιχης άλλων λαών δεν αποτελεί επιλογή τους. Ακολουθούν αυτόκλητους εκπροσώπους (εργολάβους, καλύτερα) του εθνικού φρονήματος και του πατριωτισμού δίνοντας έτσι νόημα στην ζωή τους. Σε εποχές υποχώρησης συλλογικών οραμάτων και διεκδικήσεων η ασφάλεια των εθνικών μύθων ήταν και είναι πάντοτε το εύκολο και ασφαλές καταφύγιο των αδρανών πολιτών, σαν ένα είδος υπαρξιακής δικαίωσης. Και το ιδιαίτερα ενδιαφέρον στην συγκεκριμένη φάση είναι ότι συμπορεύονται μαζί τους και εκπρόσωποι πολιτικών κινήσεων που κινούνται στα «αριστερά» του πολιτικού φάσματος.

Ένα κραυγαλέο και κραυγάζον συνονθύλευμα λοιπόν από σάριες, ήλιους της Βεργίνας, μαιάνδρους, οβάστρες, περικεφαλαίες, στολές, αρχαιοελληνικά ρητά με τις οξείες, τις περισιωμένες και τις δασείες τους (ασχέτως το αν οι αρχαίοι δεν γνώριζαν καν την ύπαρξή τους), άλογα – μετεψυχώσεις του Βουκεφάλα, πολιτικούς από την πλειοψηφία του πολιτικού φάσματος, «ηπλε-σελέμπριτις», ηπλε-πωλητές, αφελή μουσικά «μπιτάκια» περιφέρονται σε πλατείες, σχολικά προαύλια, ιστοσελίδες, τηλεοπτικά ρεπορτάζ,

Στα τελευταία όμως δεν βρήκε χώρο η βία που δέχτηκαν δημοσιογράφοι που κάλυπταν τα γεγονότα και δεν γέμιζαν το μάτι των «μακεδονοφρόνων» διαδηλωτών. Αποσιωπήθηκαν από τα κυρίαρχα ΜΜΕ οι θέσεις εκείνων που αποκάλυπταν την πολιτική διάσταση της «Συμφωνίας των Πρεσπών» και την πραγματική ιστορία του «ονόματος» Μακεδονία.

Ο απόηχος των πρόσφατων γεγονότων αποκάλυψε για άλλη μια φορά ότι η δημοκρατία και ο διάλογος ποτέ δεν ευδοκίμησαν σε αυτήν την χώρα. Όσες φωνές μετά από κόπο και μελέτη διατύπωσαν λόγο τεκμηριωμένο και σαφή απομονώθηκαν, υβρίστηκαν, απολύθηκαν, εξορίστηκαν. Η γνώση ποτέ δεν υπήρξε το μέσο για την καλλιέργεια ελεύθερων ανθρώπων και ανεξάρτητης σκέψης αλλά εμπόδιο που έπρεπε να ξεριζωθεί.

Η ανάγκη του να φανεί κάποιος, άνθρωπος ή λαός, «καλύτερος» από κάποιον άλλον μόνο και μόνο γιατί έχει αυτούς ή τους άλλους προγόνους δεν αποκαλύπτει μόνο μια βαθιά συντηρητική άποψη, εθελουφλία, ιστορική απαίδευση και αμάθεια. Είναι χαρακτηριστικό μιας πολιτικής στάσης που είναι ανίκανη να αναγνωρίσει τα βαθιά προβλήματα του παρόντος, τις ιστορικές τους ρίζες και το μέλλον που επιφυλάσσουν για τους λαούς. Όσο εμπνέουν τα «εθνικά μεγαλεία» τόσο θα μικραίνουν τα έθνη και οι ιστορίες των ανθρώπων τους που αγωνίζονται για την ανθρωπινή αξιοπρέπεια. Και ο ιστορικός αλφαριθμητισμός αποτελεί το πιο απλό αλλά και το πιο δύσκολο σήμερα να επιτευχθεί γιατί η δικτατορία της αμάθειας απαιτεί υπηκόους και όχι αυτοδύναμους ανθρώπους.